

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI ZBOR

Šubičeva ulica 4, 1000 Ljubljana
t: 01 478 94 00, f: 01 478 98 45, e: gp@dz-rs.si, www.dz-rs.si

DRŽAVNI ZBOR REPUBLIKE SLOVENIJE

JANI MÖDERNDORFER

Ljubljana, 5. januar 2016

Na podlagi 88. člena Ustave Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97, 66/00, 24/03, 69/04, 68/06, 47/13 in 47/13), 19. člena Zakona o poslancih (Uradni list RS, št. 112/05 - uradno prečiščeno besedilo, 20/06 - ZNOJF-1 in 109/08, 39/11 in 48/12) in 114. člena Poslovnika Državnega zbora Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 92/07 - uradno prečiščeno besedilo, 105/10 in 80/13) vlagam

Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o varstvu javnega reda in miru

ki vam ga pošiljam v obravnavo in sprejem po skrajšanem postopku na podlagi 142. člena Poslovnika Državnega zbora Republike Slovenije.

Na sejah Državnega zbora in na sejah matičnega delovnega telesa bo sodeloval g. Jani Möderndorfer.

Priloga:
- Predlog zakona

Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o varstvu javnega reda in miru

I. UVOD

1. Ocena stanja in razlogi za sprejem zakona

Svoboda govora spada med temeljne človekove pravice. V demokratičnih družbah raznoliki in pluralni, svobodni in neodvisni posamezniki sprožajo javne razprave in so pomembni nadzorniki oblasti ter drugih dogajanj v družbi. Svoboda govora temelji na svobodi izražanja, nedotakljivosti in varstvu človekove osebnosti in dostojanstva, na svobodnem pretoku informacij in odprtosti za različna mnenja in prepričanja. Svoboda izražanja, ki je zajamčena z 39. členom Ustave RS je ključnega pomena za funkcioniranje demokratične družbe, saj pomeni svobodo prejemanja in širjenja informacij. 39. člen ustave zagotavlja »svobodo izražanja misli, govora in javnega nastopanja, tiska in drugih oblik javnega obnveščanja in izražanja. Vsak lahko svobodno izbira, sprejema in širi vesti in mnenja in ima pridobiti informacijo javnega značaja, za katero ima v zakonu utemeljen pravni interes, razen v primerih, ki jih določa zakon.« Demokracija namreč učinkovito deluje le takrat, ko so odprte možnosti za kroženje informacij in mnenj o javno pomembnih zadevah. Slednjemu sledijo tudi mednarodnopravni viri in sicer Splošna deklaracija o človekovih pravicah v 19. členu določa: »Vsakdo ima pravico do svobode mišljenja in izražanja, všteti pravico, da nihče ne sme biti nadlegovan zaradi svojega mišljenja, in pravico, da lahko vsak išče, sprejema in širi informacije in ideje s kakršnimikoli sredstvi in ne glede na meje.« Svobodo izražanja zagotavlja tudi Evropska konvencija o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (EKČP). 10. člen EKČP določa »Vsakdo ima pravico do svobodnega izražanja. Ta pravica obsega svobodo mišljenja ter sprejemanja in sporočanja obvestil in idej brez vmešavanja javnih oblasti itd.« Konvencija torej prepoveduje poseganje oblasti v svobodo izražanja z oblastvenimi akti, hkrati pa ji nalaga, da omogoči uveljavljanje te pravice z ustreznim pravnim varstvom. Tudi Listina temeljnih pravic Evropske unije v 11. členu določa: »1. Vsakdo ima pravico do izražanja. Ta pravica mora vključevati pravico do mnenja in prejemanja in dajanja informacij in mnenj brez vmešavanja javnih oblasti in ne glede na meje..«

Ni pa mogoče zanikati, da tako Ustava RS kot tudi EKČP pravice do svobode izražanja ne pojmujeata kot absolutne pravice in da je ta omejena s pravicami drugih. Tudi svoboda izražanja je varovana le do meja varstva drugih človekovih pravic in svoboščin in pravic drugih oseb. 10. člen EKČP kot tudi Evropsko sodišče za človekove pravice dovoljujejo nekatere omejitve svobode izražanja in sicer na naslednji način: «Izvrševanje teh pravic ima za posledico dolžnosti in odgovornosti in je lahko predmet različnih formalnosti, pogojev, omejitev in kazni, kot je predpisano v zakonu, ki so nujne v demokratični družbi v interesu nacionalne varnosti, teritorialne integritete ali javne varnosti, za preprečevanje neredov in kriminala, za zaščito zdravja in morale, za zaščito dobrega imena in pravic drugih, za preprečitev razkritja zaupnih informacij ali za ohranjanje ugleda in nepristranskosti sodstva.» Omejitve določa tudi Mednarodni pakt o državljanskih in političnih pravicah v 19. členu in sicer »da ima vsakdo pravico do svobodnega izražanja; s to pravico je mišljeno svobodno iskanje, sprejemanje in širjenje vsakovrstnih informacij

in idej, ne glede na državne meje, v ustni, pisni, tiskani ali umetniški obliki ali na katerikoli drug svobodno izbran način. Zato sme biti podvrženo določenim omejitvam, ki pa morajo biti izrecno določene z zakonom in potrebne zaradi spoštovanja pravic in ugleda drugih ter zaradi zaščite nacionalne varnosti ali javnega reda, javnega zdravja ali morale.«

V zadnjem času smo priča širjenju nestrpnosti in poniževalnih oznak, usmerjenih zoper različne skupine ljudi in manjšin, beguncev in migrantov ter LGBT. Najbolj zaskrbljujoče pa je, da je sovražni govor postal celo sprejemljiv del naše politične, tudi tiste na najvišji ravni, medijske, spletne kulture, pa tudi celo na ravni nekaterih verskih skupnosti. Slišimo ga torej v parlamentu, televizijah, spletnih forumih in cerkvah. Raven javne in politične razprave nemalokrat legitimira dejanja v okolju, zato bi morali biti na to posebno pozorni prav posamezniki ali skupine, ki sooblikujejo prostor javne razprave, pa žal niso. Če Slovenija želi slediti vrednotam multikulturne družbe, se mora soočiti z javno izraženimi izjavami nestrpnosti, agresivnosti ter diskriminacije in jih odločno zavrnila ter obsoditi.

Opaziti je moč svojevrsten paradoks, da v sodobnih demokratičnih družbah demokracija kot najvišji družbeni imperativ omogoča porast tega negativnega družbenega pojava. Več svobode in več demokracije žal pomeni tudi več diskriminacije, rasizma, antisemitizma, ksenofobije in homofobije. In vse to v imenu pravice do svobode govora. Svoboda govora predstavlja enega izmed temeljev demokratične družbe. Z upoštevanjem omejitev svoboda izražanja ne obsega samo obvestil in idej, ki so v družbi sprejete kot primerne, ampak tudi tiste, ki vznemirijo celotno družbo ali njen določen del. Slednje pa ne pomeni, da se mora država vzdržati poseganja v svobodo izražanja; vzdržati se mora neupravičenega poseganja.

V zvezi s tem velja opozoriti, da ima večina v Sloveniji težavo pri pojasnjevanju iz katere politične in pravne tradicije pri pojmovanju teh temeljnih človekovih in demokratičnih pravic izhaja. Slovenska ustava je v osnovi sodobna liberalna ustava. V libertarizmu posamezniki nasprotujejo vsem oblikam poseganja v individualne pravice in še posebej v zasebnost in svobodo izražanja; absolutno varovanje govora. Medtem ko pa sodobni liberalizem že temelji na uravnoveženem pristopu k svobodi govora, ki dopušča posredovanje države. Svoboda izražanja se lahko omejuje, vendar le toliko, kolikor je to nujno potrebno v demokratični družbi. Pri čemer se za največji paradoks v zvezi s tem izkazuje dejstvo, da je pri nas svoboda izražanja skladno z omenjeno politično tradicijo liberalizma omejena, saj je »sovražni govor« kategorija, ki je omejena z Ustavo. Pri sankcioniranju sovražnega govora namreč država zagotavlja javni red in mir ter varstvo ogroženih posameznikov, skupin in manjšin.

Demokratična družba mora svojim članom dopustiti izražanje in zagovarjanje - javno in zasebno - najrazličnejših stališč in idej, četudi se nam zdijo provokativne, neumne ali celo žaljive. Takšna družba mora vztrajati, da je izražanje in zagovarjanje stališč svobodno in zaščiteno. Za primere, ko pa stališča in ideje posegajo v pravice posameznikov in manjšin, mora družba to svobodo omejiti in zaščititi pravice posameznika in manjšine.

Kaj je sovražni govor? Sovražni govor je izražanje mnenj in idej, ki so po svoji naravi diskriminatorne (ksenofobične, rasistične, homofobične in podobno) in uperjene proti različnim manjšinam (etničnim, narodnim, verskim, kulturnim, spolnim in podobno). Sovražni govor torej temelji na prepričanju, da so nekateri ljudje manjvredni, ker zaradi posamezne osebne okoliščine pripadajo določeni skupini. Glavni cilj sovražnega govora je razčlovečiti tiste, proti katerim je usmerjen, njegov namen pa je ponižati, prestrašiti in spodbuditi nasilje oziroma doseči protizakonito delovanje zoper določeno skupino. Da bi celostno razumeli sovražni govor, se moramo najprej zavedati, da je eno najmočnejših sredstev diskriminacije, še posebno, ker ga težko definiramo in še težje preiskujemo in kaznujemo. Sovražni govor je najtesneje povezan ravno z diskriminatornim diskurzom ter izražanjem mnenj in idej, ki so po svoji naravi ksenofobične in rasistične ter naperjene predvsem proti raznim manjšinam etničnim, narodnim, verskim, kulturnim ali marginalnim skupinam.

Eden izmed redkih aktov, ki vsebuje izrecno opredelitev sovražnega govora, je Priporočilo Sveta Evrope št. 20, ki pravi, da "sovražni govor zajema vse oblike izražanja, ki širijo, spodbujajo ali opravičujejo rasno sovraštvo, ksenofobijo, antisemitizem ali druge oblike sovraštva, ki temeljijo na nestrpnosti, med drugim na nestrpnosti zaradi agresivnega nacionalizma in etnocentrizma, diskriminaciji in sovraštvu do manjšin, migrantov in do ljudi, ki so migrantskega izvora."

Najprej velja pojasniti, da naša kazenska zakonodaja kaznivega dejanja sovražnega govora kot takega ne pozna. Ta družboslovni pojem je širši kot okviri, ki jih pri nas določa kazensko pravo. Kljub temu se zaradi lažjega razumevanja javnosti prepovedano spodbujanje sovraštva, nasilja in nestrpnosti označuje z imenom sovražni govor. Poleg tega je treba opozoriti, da mnogi ne razlikujejo med spodbujanjem sovraštva, nestrpnosti in groženj, ki so usmerjene k posameznikom kot takim ne glede na njihove osebne okoliščine ter spodbujanjem narodnega, rasnega, verskega ali drugega sovraštva in nestrpnosti, ki so po 63. členu ustave RS opredeljeni kot protiustavni. V prej omenjenih primerih gre za vprašanje osebnostnih pravic. Zato mora posameznik uporabiti kazenskopravno zaščito za kazniva dejanja zoper čast ali civilnopravno varstvo svojih osebnostnih pravic.

Država mora torej za omejevanje svobode izražanja zaradi sovražnega govora izpolniti tri pogoje:

1. omejitev mora biti predpisana z zakonom,
2. omejitev mora imeti legitimen cilj (ki je naveden),
3. ukrep v demokratični družbi mora biti potreben za podporo doseganju tega cilja.

Kratek pregled zakonodaje:

»Ustava Republike Slovenije

Ustava v 63. členu prepoveduje vsakršno spodbujanje k narodni, rasni, verski ali drugi neenakopravnosti ter razpihovanje narodnega, rasnega, verskega ali drugega sovraštva ali nestrpnosti.

Ustava Republike Slovenije v 39. členu zagotavlja svobodo izražanja misli, govora in javnega nastopanja, tiska in drugih oblik javnega obveščanja in izražanja. Vsakdo lahko svobodno zbira, sprejema in širi vesti in mnenja.

Kazenski zakonik Republike Slovenije

297. člen kazenskega zakonika sankcionira javno spodbujanje sovraštva, nasilja ali nestrpnosti in sicer :

(1) Kdor javno spodbuja ali razpihuje sovraštvo, nasilje ali nestrpnost, ki temelji na narodnostni, rasni, verski ali etnični pripadnosti, spolu, barvi kože, poreklu, premoženjskem stanju, izobrazbi, družbenem položaju, političnem ali drugem prepričanju, invalidnosti, spolni usmerjenosti ali katerikoli drugi osebni okoliščini, in je dejanje storjeno na način, ki lahko ogrozi ali moti javni red in mir, ali z uporabo grožnje, zmerjanja ali žalitev, se kaznuje z zaporom do dveh let.

(2) Enako se kaznuje, kdor na način iz prejšnjega odstavka javno širi ideje o večvrednosti ene rase nad drugo ali daje kakršnokoli pomoč pri rasistični dejavnosti ali zanika, zmanjšuje pomen, odobrava, opravičuje, smeši ali zagovarja genocid, holokavst, hudodelstvo zoper človečnost, vojno hudodelstvo, agresijo ali druga kazniva dejanja zoper človečnost, kot so opredeljena v pravnem redu Republike Slovenije.

(3) Če je dejanje iz prejšnjih odstavkov storjeno z objavo v sredstvih javnega obveščanja ali na spletnih straneh se s kaznijo iz prvega ali drugega odstavka tega člena kaznuje tudi odgovorni urednik oziroma tisti, ki ga je nadomeščal, razen če je šlo za prenos oddaje v živo, ki ga ni mogel preprečiti ali za objavo na spletnih straneh, ki uporabnikom omogočajo objave vsebin v dejanskem času oziroma brez predhodnega nadzora.

(4) Če je dejanje iz prvega ali drugega odstavka tega člena storjeno s prisilo, grdim ravnanjem, ogrožanjem varnosti, sramotitvijo etničnih, narodnostnih, narodnih ali verskih simbolov, poškodovanjem tujih stvari, skrunitvijo spomenikov, spominskih znamenj ali grobov, se storilec kaznuje z zaporom do treh let.

(5) Če stori dejanja iz prvega ali drugega odstavka tega člena uradna oseba z zlorabo uradnega položaja ali pravic, se kaznuje z zaporom do petih let.

(6) Sredstva in predmeti s sporočili iz prvega in drugega odstavka tega člena, pa tudi pripomočki, namenjeni za njihovo izdelovanje, razmnoževanje in razpečevanje, se vzamejo ali njihova uporaba ustrezno onemogoči.

Zakon o varstvu javnega reda in miru

20. člen zakona določa sankcije za vzbujanje nestrpnosti in sicer se kaznuje storilec z namenom vzbujanja narodnostne, rasne, spolne, etnične, verske, politične nestrpnosti ali nestrpnosti glede spolne usmerjenosti.

Zakon o medijih

8. člen določa, da je prepovedano z razširjanjem programskih vsebin spodbujati k narodni, rasni, verski, spolni ali drugi neenakopravnosti, k nasilju in vojni, ter izzivati narodno, rasno, versko, spolno ali drugo sovraštvo in nestrpnost.«

Slovenski pravni red oz. zakonodaja vsebuje določbe, ki zagotavljajo tako ustavno kot tudi kazenskopravno zaščito. Ustava RS v 63. členu kot protiustavno opredeljuje vsakršno spodbujanje k narodni, rasni, verski ali drugi neenakopravnosti ter razpihovanje narodnega, rasnega, verskega ali drugega sovraštva in nestrpnosti. Tudi na tej podlagi Kazenski zakonik v 297. členu definira kaznivo dejanje javnega spodbujanja sovraštva, nasilja ali nestrpnosti. Pogoji za kaznivost sovražnih izjav so po razlagi in praksi državnega tožilstva in sodišč zelo zahtevni, saj se med drugim zahteva konkretno ogrožanje ali motenje javnega reda in miru. Večina strokovne javnosti zato ugotavlja, da je zato kazenskih obsodb in sodne prakse v Sloveniji zelo malo sodnih primerov malo in da se s tem posledično soočamo s premajhno občutljivostjo, saj ni pričakovati, da bi bili storilci za svoja ravnanja sankcionirani.

Glede obravnave področja sovražnega govora sicer velja opozoriti, da ni vsak primer sovražnega govora tudi kaznivo dejanje sovražnega govora. Slednje je v kazenskem zakoniku opredeljeno kot kaznivo dejanje javnega spodbujanja sovraštva, nasilja ali nestrpnosti. Zgolj zapis besed še ni dovolj za kaznivo dejanje, saj smo postavili stroge pogoje, ki morajo biti izpolnjeni, da se neko dejanje s področja sovražnega govora opredeli kot kaznivo. Strinjati se je moč s tem, da mora biti kazenskopravno sankcioniranje zadnje in skrajno sredstvo. Zavedati pa se je treba, da imamo pravnih postopkov malo zato, ker smo vzpostavili preveč toleranten odnos do pojava sovražnega govora.

Opozoriti velja, da v državah, po katerih se tako radi zgledujemo, ta vprašanja obravnavajo z največjo resnostjo in odgovornostjo. Morali bi zagovarjati ničelno stopnjo tolerance do nestrpnosti. Na to opozarja tudi Svet Evrope, ki je lansko leto januarja opravil razpravo o strategiji za preprečevanje rasizma in nestrpnosti v Evropi. V resoluciji »A strategy to prevent racism and intolerance in Europe« parlamentarna skupščina Sveta Evrope poziva države članice k številnim konkretnim ukrepom na področju zakonodaje glede sovražnega govora, zbiranja podatkov ter preprečevanja rasizma, nestrpnosti in sovražnega govora. PSSE poziva nacionalne parlamente, da sprejmejo tudi kodeks obnašanja, ki naj vključuje tudi sovražni govor in zločine iz sovraštva.

Še posebej sovražni govor na spletu je v Sloveniji v zadnjih letih predmet številnih raziskav, saj problematika povezana z njim narašča.

Vse več komentatorjev z zapisi zlorablja spletni prostor za razčlovečenje, ponižanje, diskvalifikacijo in sovražni govor do drugačnih in drugače mislečih. Predsodki in sovražnost se iz zapisov na spletu selijo v govor in nasilna dejanja posameznikov in množic, ki so za kulturno in demokratično družbo nesprejemljiva. To v praksi kažejo tudi nekateri nedavni primeri pozivanja k ubijanju beguncev na twiterju. V povezavi s tem se postavlja tudi vprašanje določanja primerne nadzora nad spletnim okoljem.

Pri tem ne gre za odločanje o omejevanju svobode izražanja, ki je vrednota vsake demokratične družbe in se je ne smemo zlahka odreči, ampak predvsem zato, da z odprto komunikacijo brez sovražnega govora skupaj ustvarimo okolje, v katerem se zavzemamo za vključenost vseh.

A glede na ugotovitve številnih raziskav in ob opozorilih Varuha človekovih pravic, da je obstoječi pravni red glede urejanja področja spletnih forumov pomanjkljiv in nezadosten, je že ministrstvo za kulturo predlagalo, da bi bili po novi medijski zakonodaji uredniki spletnih medijev odgovorni za vsebino komentarjev pod članki. Ker na bila omenjena rešitev podvržena številnim kritikam, se je ministrstvo tej odgovornosti odreklo in v obravnavo poslalo nov predlog. Predlog zakona v tem delu sledi samoregulativni in sodni praksi v zvezi z ureditvijo komentiranja v medijih. S predlagano rešitvijo določa obveznost izdajatelju, ki omogoča komentiranje v okviru svojega medija, da oblikuje pravila komentiranja in jih javno objavi na primernem mestu v mediju. Komentar, ki ni v skladu z objavljenimi pravili, mora biti umaknjen v najkrajšem možnem času po prijavi oziroma najpozneje v enem delovnem dnevu po prijavi. Nekateri spletni mediji takšno samoregulatorno prakso izvajajo že sedaj, s predlagano ureditvijo pa bodo navedene zahteve postale obvezne za vse medije, ki omogočajo komentiranje, kar bo pomenilo učinkovitejšo samoregulacijo sovražnega oziroma žaljivega govora na spletu in posledično vodilo v njegovo zmanjšanje, kar je tudi eden od ciljev iz Resolucije o nacionalnem programu preprečevanja in zatiranja kriminalitete za obdobje 2012–2016.

Omenjena rešitev v predlogu novele zakona o medijih po moji oceni sledi priporočilom za omejevanje sovražnega govora in številnim mednarodnim dokumentom, ki govorijo o obveznosti držav, da morajo omejevati pojave širjenja sovraštva in nestrpnosti v javnosti. Kar je pohvale vredno. Ne glede na slednje, pa velja opozoriti, da predlog ministrstva za kulturo namreč velja le za spletne vsebine, ki jih objavljajo mediji. Za vse druge spletne vsebine (blogi, twitter, facebook in druga družabna omrežja ...) pa bo še vedno veljala svoboda objavljanja oz. govora. Kakor vsako drugo izražanje mnenj in pogledov je tudi komentiranje na internetu kot izraz svobode izražanja omejeno s temeljnimi pravicami drugih. Na žalost se v Sloveniji (ki sicer v tem pogledu ni izjema niti v svetu niti v Evropi) prepogosto ali celo praviloma dogaja, da se komentiranje na portalih, blogih, forumih, družabnih omrežjih zlorablja za izražanje sovraštva, predsodkov oziroma sovražnega govora. V teh časih pa še posebej velja opozoriti na primere sovražnega govora na spletnih družbenih omrežjih, ki je v zadnjem času naperjen proti migrantom oziroma beguncem. Kar kaže na to, da nimamo ustreznega orodja za preprečevanje tega negativnega pojava na spletu. Ker ta »sovražna« komunikacija poteka po spletu brez posledic, se je v javnosti zasidralo prepričanje, da je splet neke vrste »odprt prostor, kjer je svoboda neomejena«, pa četudi tovrstno ravnanje ogroža človekove pravice drugih.

Zapise nedavnih različnih primerov sovražnega govora so sicer nekateri posamezniki javno izpostavili in sicer na spletni strani ZLOvenija. Z imeni, priimki in fotografijami so bili izpostavljeni uporabniki Facebooka, ki so s svojimi izjavami podpihovali sovraštvo zoper begunce. Nekateri pa so celo plakate s fotografijami omenjenih uporabnikov Facebooka izobesili po Ljubljani. Omenjena spletna stran je sicer že ukinjena.

Kot predlagatelj ocenjujem omenjeno ravnanje avtorjev spletne strani ZLOvenija sicer kot potrebno za to, da se je sprožila razprava o tem, kaj je sovražni govor in kako se nanj odzivati. Še posebej po tem, ko je državno tožilstvo zavrnilo ovadbo zoper bivšega novinarja, ki je na twitterju pozival k pokolu beguncev. Strinjam se z avtorji, da ni razlogov, da se splet in družbena omrežja ne bi šteli kot javni prostor in da imajo besede pomen in težo, tako za okolico kakor tudi za avtorje. Resda je treba sovražnemu

govoru nastaviti zrcalo in obsoditi sleherno nestrpnost in nasilje, vendar menim, da je takšna oblika državljske iniciative lahko zgolj skrajna oblika nekakšnega protesta zoper neučinkovitost organov pregona in pa nezainteresiranost politike, ki zgolj anemično spremlja ta nevaren pojav ali pa celo bodisi botruje širjenju sovražnega govora. Ker ravno tako predstavlja neke vrste ekscesni dogodek ne more in ne sme nadomestiti sistemskih rešitev in ukrepanja, za kar je odgovorna država. Politika se zato ne more izogniti svoji odgovornosti. In mora temu primerno ukrepati.

Ena od možnosti systemskega pristopa oz. ustreznega ukrepa za pregon sovražnega govora na spletu je, da se problematika javnega spodbujanja sovraštva, nasilja ali nestrpnosti prek spleta spremlja in obravnava v okviru možnosti, ki jih dopušča kaznovanje po določbah predpisov, ki urejajo kršitve javnega reda in miru.

2. Cilji, načela in pglavitne rešitve zakona

Cilji

Dolžnost vseh vej oblasti v demokratični državi, zlasti pa dolžnost zakonodajalca je, da v procesu razvoja demokratične države zagotavlja svobodo izražanja.

Kljub temu pa velja opozoriti, da sovražni govor predstavlja napad na same temelje demokracije in vrednote pluralizma.

Kot predlagatelj želim opozoriti na okostenelost ravnanja organov pregona, saj je sodnih primerov s področja sovražnega govora (pre)malo, kar pa nenazadnje kaže tudi na precejšnje neobčutljivost družbe na ta precej razširjen pojav.

Sovražni govor je v zadnjih letih postal žal tako razširjen tudi na spletnih omrežjih, da potrebuje jasno in strožjo pravno regulacijo.

Zato je cilj te novele izboljšati področno zakonodajo varstva javnega reda in miru s ciljem ustrezne prekrškovne obravnave in s tem sankcioniranja sovražnega govora ter spodbujanja sovraštva na socialnih omrežjih oziroma v javnosti.

Načela

Sklicevanje na zasebnost in varstvo svobode izražanja se mora v primerih javno dostopnih spletnih vsebin umakniti drugim vrednotam, predvsem ustavni določbi o protiustavnosti javnega spodbujanja ter razpihovanja sovraštva in nestrpnosti. Dolžnost vsake države je, da ustrezno sankcionira vsakega posameznika, ki s sovražnim govorom poskuša diskvalificirati posamezne družbene skupine in s tem ruši demokratični dialog v družbi. Ker sovražni govor ogroža delovanje svobodne in demokratične družbe se mu je resda treba zoperstaviti širše, kljub temu pa mora biti v skrajni sili tudi ustrezno sankcionirano.

Zato si kot predlagatelj želim, da bi tudi v Sloveniji sledili načelu netolerance do nestrpnosti in sovraštva oziroma da absolutna svoboda govora kot temeljna človekova pravica ne sme in ne more vključevati svobode sovražnega govora. Meje svobode govora so ne samo potrebne, ampak nujne.

Poglavitne rešitve

Varuh v svojih poročilih na tem področju že od leta 2011 vladi priporoča, naj prouči možnost, da se javno spodbujanje sovraštva, nasilja ali nestrpnosti sankcionira kot prekršek. Zakon o varstvu javnega reda in miru namreč kot prekrške med drugim že opredeljuje nasilno in drzno vedenje, ki povzroči občutek ponižanosti, ogroženosti, prizadetosti ali strahu (6. člen), nedostojno vedenje na javnem kraju (7. člen) in pisanje po objektih (13. člen). 20. člen zakona pa določa, da se storilec kaznuje z višjo globo, če so ta in nekatera druga dejanja storjena z namenom vzbujanja narodnostne, rasne, spolne, etnične, verske, politične nestrpnosti ali nestrpnosti glede spolne usmerjenosti. Pri tem posebej kot prekršek ne predvideva izrazov sovraštva in nestrpnosti, ki so posredovani prek spleta. Varuh je svojih poročilih napisal, da bi bilo mogoče z ustrezno interpretacijo opredelitve javnega kraja iz 1. točke 2. člena zakona tudi te oblike komuniciranja opredeliti kot javni kraj – kot kraj, ki je »pod določenimi pogoji dostopen vsakomur«.

Pristojni organi so namreč priporočila varuhinje zavračali. Trdili so, da je policija dolžna upoštevati zakon, in da je le Državni zbor tisti, ki opredeli elemente kaznivega ravnanja in kazenske sankcije ter pogoje za ukrepanje policije.

Je pa res, da je pred nedavnim Varuh javno opozoril, da je letos ob obravnavi poročila Varuha za leto 2014 (Državni zbor ga je obravnaval na 12. redni seji 22.10.2015) prišlo do premika. Policija naj bi sporočila, da sprejema predlog, da se tudi splet šteje za javni prostor.

Ne glede na slednje pa velja opozoriti, da bo treba ravnanja policije preizkusiti tudi preko sodne prakse in pa morebitne ustavnosodne presoje, kar pa predstavlja določeno tveganje. Zato je smiselno, da se predlog varuhinje prelije tudi v veljavni zakon o varstvu javnega reda in miru.

Interpretacijo javnega prostora pa velja dopolniti tudi z navedbo medijev, saj je po moji oceni treba ne glede na omenjeno novelo zakona o medijih organom pregona omogočiti, da preganja fizične osebe kot storilce prekrškov iz 20. člena, saj so medijske strani, ki omogočajo komentarje uporabnikov postale pravo gojišče sovražnega govora. Zavedati se je treba, da bodo primeri sovražnega govora s spletnih strani umaknjeni najpozneje v enem delovnem dnevu po prijavi. Zato ne vidim razloga, da potem, ko so ta ravnanja fizičnih oseb dostopna javnosti, ne bi bila sankcionirana. Poleg tega pa je sovražni govor zaslediti tudi v medijskih prispevkih kot del vsebine teh prispevkov ali pa ga je zaznati v izjavah sodelujočih oz. nastopajočih.

Odgovornost izdajateljev medijev se presoja po predpisih o medijih in je zato po tem zakonu izključena.

Zgolj sprememba je, da se kot javni kraj v povezavi s prekrški iz 20. člena opredeljuje svetovni splet in mediji, vpisani v razvid medijev, bi v praksi pomenila, da npr. deljenje letakov in zloženek z vsebino, ki bi sicer zapadla pod prekršek iz 20. člena, ne bo sankcionirano. Zato se definicija javnega kraja širi tudi na reklamno oz. propagandno gradivo.

V zvezi z določbami 20. člena zakona pa velja opozoriti tudi na ugotovitve vmesnega poročila Preiskovalne komisije Državnega zbora Republike Slovenije za ugotovitev in oceno delovanja ekstremističnih skupin (v nadaljevanju: preiskovalna komisija) iz prejšnjega mandata. Preiskovalna komisija je na začetku leta 2014 namreč končala prvi del preiskave, v katerem je ugotavljala kakšno varnostno tveganje za državno varnost v Republiki Sloveniji predstavljajo ekstremistične skupine in ali je za preprečitev delovanja in nadzor nad ekstremističnimi skupinami potrebna sprememba zakonodaje. Državni zbor je na januarski redni seji 2014 sprejel vmesno poročilo preiskovalne komisije in sklep, s katerim ugotavlja, da se tako na ravni Evropske unije kot tudi v posameznih državah članicah, pri čemer Republika Slovenija ni izjema, krepí ekstremizem. V Republiki Sloveniji obstajajo ekstremistične skupine, ki predstavljajo tveganje za državno varnost in demokratični ustroj družbe; in da orodja, ki jih imajo državni organi za boj proti pojavom ekstremizma in delovanju ekstremističnih skupin, niso dovolj učinkovita. Preiskovalna komisija je v vmesnem poročilu zapisala, da vsi obveščevalni in varnostni varnosti ugotavljajo obstoj ekstremističnih skupin v Sloveniji, ki trenutno sicer predstavljajo nižjo stopnjo tveganja za državno varnost, kljub temu pa strokovna javnost ugotavlja, da veljavna zakonodaja ne omogoča preventivnega nadzora in učinkovitega ukrepanja zoper njihovo delovanje. Zato bi bilo zato treba razmisliti o posegih v obstoječo zakonodajo. Preiskovalna komisija je namreč v svojem poročilu izpostavila sovražni govor kot orodje ekstremističnih skupin, ki se ga te poslužujejo za spodbujanje k sovraštvo, nasilju ali diskriminaciji posameznika ali skupin oseb, kjer obstaja jasna nevarnost, da bodo izražanje ali zagovarjanje stališč eskalirale v nasilje, sovraštvo ali diskriminacijo. Preiskovalna komisija je tako med predloge za spremembo zakonodaje uvrstila tudi Zakon o varstvu javnega reda in miru.

Izsek iz poročila:

3.7.1. Zakon s področja varstva javnega reda in miru:

- *Ekstremistična dejanja je vedno težko dokazati in ni vsako sovražno vedenje tudi kaznivo dejanje. Določene oblike spodbujanje sovraštva, nasilja in nestrpnosti v povezavi s sovražnim govorom, bi bilo treba potrebno podrobneje opredeliti tudi zakonodaji s področja varstva javnega reda in miru in ne samo Kazenskem zakoniku. Podobno kot v Kazenskem zakoniku pa bi bilo treba to zakonodajo dopolniti z inkriminacijo oz. odgovornostjo za prekršek (sovražni govor) tudi skupino ali združbo, ki ji pripada posameznik, ki stori prekršek.*

Predlog novele smiselno sledi navedenemu priporočilu Preiskovalne komisije, pri čemer se seveda za prekršek z denarno kaznijo kaznuje ekstremistična skupina oz. organizacija; ekstremistične skupine, ki jih omenjeno poročilo Preiskovalne komisije

izpostavlja, so namreč največkrat organizirane kot nepridobitne organizacije - pravne osebe zasebnega prava. Vkolikor pa gre za ekstremistično skupino, ki ni formalno organizirana oziroma nima statusnopravne oblike, pa se posamezniki iz te skupine kaznujejo z večjo globo kot storilci tega prekrška, ki slednje kaznivo dejanje storijo kot nepovezani posamezniki oziroma tega dejanja ne zagrešijo kot del organiziranih aktivnosti ekstremistične skupine. Na ta način bi ekstremističnim skupinam onemogočili, da bi pod krinko delovanja neprofitnih organizacij izvajali svoje aktivnosti kot je npr. sovražni govor na njihovih uradnih spletnih straneh, profilih na Facebooku ali pa javnih dogodkih, ki jih organizirajo ipd.

3. PRILAGOJENOST UREDITVE PRAVU EU IN PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH

3.1. Prilagojenost ureditve pravnemu redu Evropske unije

Predlog pravnega akta RS ne prenaša določb direktiv EU oziroma ni sprejet z namenom usklajevanja s pravnim redom EU.

Pravo EU ne posega na področje kaznovalne politike na tem področju.

Velja pa opozoriti, da se je pred kratkim Evropska komisija zaradi porasta antisemitizma in sovraštva do muslimanov v EU odločila, da bo države članice pozvala k ostrejšemu pregonu sovražnega govora. Že pred tem se je odločila, da bo v državah članicah preverila kako so te v nacionalno zakonodajo implementirale Okvirni Sklep Sveta 2008/913/ z dne 28. novembra 2008 o boju proti nekaterim oblikami in izrazom rasizma in ksenofobije s kazensko-pravnimi sredstvi, ki so bili sicer sprejeti že pred sedmimi leti. Gre predvsem za sklep, ki se dotika kriminalizacije zanikanja holokavsta. Okvirni sklep Sveta o rasizmu in ksenofobiji določa, da mora vsaka država članica sprejeti ukrepe, ki so potrebni za zagotovitev, da se kaznujejo naslednja namerna dejanja (med drugim): javno spodbujanje k nasilju ali sovraštvu, usmerjenemu proti skupini ljudi, opredeljeni glede na raso, barvo kože, vero, poreklo ali nacionalno in etnično pripadnost, ali proti članu te skupine in zagrešitev takega dejanja z javnim razpošiljanjem ali razdeljevanjem letakov, slik ali drugega gradiva ...

Inkriminacija sovražnega govora je sicer v duhu sodobnega prava človekovih pravic in mednarodnega kazenskega prava in sledi mednarodnopravnim smernicam (Splošna deklaracija človekovih pravic, Mednarodni pakt o državljanskih in političnih pravicah, Evropska konvencija o človekovih pravicah, Konvencija OZN o odpravi vseh oblik rasne diskriminacije) in na njih izoblikovani judikaturi (Evropsko sodišče za človekove pravice), Odbor za odpravo rasne diskriminacije OZN in Evropska komisija za boj proti rasizmu in nestrpnosti znotraj Sveta Evrope). Sovražni govor - sicer v različnem obsegu in sicer predvsem kot kazniva dejanja - prepoveduje večina držav članic EU.

Vprašanje sovražnega govora v medijih oz. v komentarjih pod medijskimi prispevki je pred nedavnim obravnavalo tudi Evropsko sodišče za človekove pravice (v nadaljnjem besedilu: ESČP) v zadevi Delfi AS proti Estoniji. ESČP je ob presoji 10. člena Evropske

konvencije o človekovih pravicah (v nadaljnjem besedilu: EKČP) ugotovilo, da estonska sodišča v konkretnem primeru, s tem ko so vzpostavila odgovornost novičarskega portala Delfi za komentarje ekstremne narave, ki predstavljajo očiten sovražni govor in pozivanje k nasilju, niso kršile 10. člena EKČP. ESČP se je tako postavilo na stališče, da je državi dovoljeno sodno sankcionirati strožjo odgovornost medija za dopuščanje objave tovrstnih komentarjev oziroma je menilo, da je takšna ureditev primerna.

3.2.Prikaz ureditve v drugih pravnih sistemih

V Avstriji kazenski zakonik prepoveduje razpihovanje sovraštva in zanj predpisuje zaporno kazen do dveh let. Sodne prakse je malo. Tudi norveški kazenski zakonik prepoveduje sovražni govor in ga kaznuje z denarno kaznijo ali z zaporom do 3 let. Zakonodaja in sodne praksa sta se po letu 2002 spremenili in od takrat sovražni govor strožje preganjata. Sovražni govor in temu podobna dejanja (npr. spodbujanje sovraštva) sankcionirajo kot kaznivo dejanje tudi v Nemčiji ter na Danskem, Hrvaškem, Nizozemskem in Švedskem. Predvidena zaporna kazen je do največ dve leti na Danskem, Nizozemskem in Švedskem, treh let na Hrvaškem (za organizirane skupine 5 let) ter petih let v Nemčiji. Razen v Nemčiji, je v ostalih državah ugotovljeno manjše število kazenskih postopkov glede sovražnega govora, kar še posebej velja za število obsodb.

4. OCENA FINANČNIH POSLEDIC ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

4. 1. Ocena finančnih posledic za državni proračun

Predlog zakona ne predvideva porabe proračunskih sredstev v obdobju, za kateri je bil državni proračun že sprejet in sicer v letih 2016 in 2017. Kvečjemu je moč pričakovati povišanje prihodkov iz naslova izrečenih glob, pri čemer je slednje nemogoče napovedati, saj je odvisno tako od aktivnosti organov pregona kot tudi storilcev kaznivih ravnanj oziroma prekrškov.

4. 2. Ocena finančnih posledic za druga javnofinančna sredstva

Predlog zakona razen omenjenih ne bo imel finančnih posledic za druga javna finančna sredstva.

4.3. Navedba, da so sredstva za izvajanje zakona v državnem proračunu zagotovljena, če predlog zakona predvideva porabio proračunskih sredstve v obdobju, za katero je bil državni proračun že sprejet.

Predlog zakona ne predvideva porabe dodatnih proračunskih sredstev v letu 2016 in 2017.

5. DRUGE POSLEDICE, KI JIH BO IMEL SPREJEM ZAKONA

Sprejem zakona razen navedenih ne bo prinesel drugih posledic.

6. RAZLOGI ZA OBRAVNAVO PO SKRAJŠANEM POSTOPKU

Predlagam, da se predlog sprememb in dopolnitev zakona obravnava po skrajšanem postopku, ker gre za manjše spremembe in dopolnitve zakona.

II. BESEDILO ČLENOV

1. člen

V Zakonu o varstvu javnega reda in miru (Uradni list RS, št. 70/06) se v 2. členu druga točka spremeni tako, da se glasi:

“ 2. javni kraj je vsak fizični prostor, ki je brezpogojno ali pod določenimi pogoji dostopen vsakomur. Za potrebe izvrševanja 20. člena tega zakona se za javni kraj šteje tudi svetovni splet v delu, ki je pod pogoji iz te alineje dostopen vsakomur, mediji, vpisani v razvid medijev in reklamno oziroma propagandno gradivo. Za odgovornost ponudnika storitev informacijske družbe in odgovornost izdajatelja medija se namesto določb 20. člena tega zakona uporabljajo predpisi, ki urejajo elektronsko poslovanje na trgu in predpisi, ki urejajo medije.”.

2. člen

Začetek besedila 20. člena se oštevilči kot prvi odstavek “(1)”.

Za besedilom »glede spolne usmerjenosti« se doda besedilo »ali katerekoli druge osebne okoliščine“, besedilo »200.000 tolarjev“ pa se nadomesti z besedilom “840 eurov”.

Dodata se novi drugi in tretji odstavek, ki se glasita:

»(2) Pravna oseba, ki stori prekršek iz prejšnjega odstavka, se kaznuje z globo najmanj 3.360 eurov.

(3) Če je prekršek iz prvega odstavka tega člena storjen v organizirani skupini, se storilec kaznuje z globo najmanj 1260 eurov«.

3. člen

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

III. OBRAZLOŽITEV

K 1. členu

Varuh v svojih poročilih na tem področju že od leta 2011 vladi priporoča, naj prouči možnost, da se javno spodbujanje sovraštva, nasilja ali nestrpnosti sankcionira kot prekršek. Zakon o varstvu javnega reda in miru namreč kot prekrške med drugim že opredeljuje nasilno in drzno vedenje, ki povzroči občutek ponižanosti, ogroženosti, prizadetosti ali strahu (6. člen), nedostojno vedenje na javnem kraju (7. člen) in pisanje po objektih (13. člen). 20. člen zakona pa določa, da se storilec kaznuje z višjo globo, če so ta in nekatera druga dejanja storjena z namenom vzburjanja narodnostne, rasne, spolne, etnične, verske, politične nestrpnosti ali nestrpnosti glede spolne usmerjenosti. Pri tem posebej kot prekršek ne predvideva izrazov sovraštva in nestrpnosti, ki so posredovani prek spleta. Varuh je svojih poročilih napisal, da bi bilo mogoče z ustrezno interpretacijo opredelitve javnega kraja iz 1. točke 2. člena zakona tudi te oblike komuniciranja opredeliti kot javni kraj – kot kraj, ki je »pod določenimi pogoji dostopen vsakomur«.

Pristojni organi so namreč priporočila varuhinje zavračali. Trdili so, da je policija dolžna upoštevati zakon, in da je le Državni zbor tisti, ki opredeli elemente kaznivega ravnanja in kazenske sankcije ter pogoje za ukrepanje policije.

Je pa res, da je pred nedavnim Varuh javno opozoril, da je letos ob obravnavi poročila Varuha za leto 2014 (Državni zbor ga je obravnaval na 12. redni seji 22.10.2015) prišlo do premika. Policija naj bi sporočila, da sprejema predlog, da se tudi splet šteje za javni prostor.

Ne glede na slednje pa velja opozoriti, da bo treba ravnanja policije preizkusiti tudi preko sodne prakse in pa morebitne ustavnosodne presoje, kar pa predstavlja določeno tveganje. Zato je smiselno, da se predlog varuhinje prelije tudi v veljavni 2. člen zakona o varstvu javnega reda in miru.

Informacijski pooblaščenec je opozoril, da je določba, da se "za javni kraj šteje tudi svetovni splet," preveč odprta, saj bi iz tega lahko izhajalo, da je celoten svetovni splet, vključno s sporočili po elektronski pošti in zaprtimi družbenimi omrežji, javni kraj. Določbo bi bilo nujno potrebno ustrezno spremeniti. Svetovni splet se opredeli kot javni kraj le v delu, ki je dostopen vsakomur.

Odgovornost ponudnika storitev informacijske družbe se presoja po določbah predpisov, ki urejajo elektronsko poslovanje na trgu in je zato po tem zakonu izključena; slednji ima namreč v določbah vključeno ti. načelo »notice an take down«.

Interpretacijo javnega prostora pa velja dopolniti tudi z navedbo medijev, saj je po moji oceni treba ne glede na omenjeno novelo zakona o medijih organom pregona omogočiti,

da preganja fizične osebe kot storilce prekrškov iz 20. člena, saj so medijske strani, ki omogočajo komentarje uporabnikov postale pravo gojišče sovražnega govora. Zavedati se je treba, da bodo primeri sovražnega govora s spletnih strani umaknjeni najpozneje v enem delovnem dnevu po prijavi. Zato ne vidim razloga, da potem, ko so ta ravnanja fizičnih oseb dostopna javnosti, ne bi bila sankcionirana. Poleg tega pa je sovražni govor zaslediti tudi v medijskih prispevkih kot del vsebine teh prispevkov ali pa ga je zaznati v izjavah sodelujočih oz. nastopajočih.

Odgovornost izdajateljev medijev se presoja po predpisih o medijih in je zato po tem zakonu izključena; slednji bodo namreč v določbah imeli vključeno ti. načelo »notice an take down«.

Zgolj sprememba je, da se kot javni kraj v povezavi s prekrški iz 20. člena opredeljuje svetovni splet in mediji, vpisani v razvid medijev, bi v praksi pomenila, da npr. deljenje letakov in zloženek z vsebino, ki bi sicer zapadla pod prekršek iz 20. člena, ne bo sankcionirano. Zato se definicija javnega kraja širi tudi na reklamno oz. propagandno gradivo.

Skladno s predlogom Informacijskega pooblaščenca oz. pooblaščenke se dopolnjuje tudi osnovno besedilo določbe 20. člena. Ta namreč določa omejen krog prepovedanih osebnih okoliščin, na podlagi katerih ni dopustna diskriminacija na način vzpodbujanja nestrpnosti. Krog osebnih okoliščin je torej omejen le na "narodnostno, rasno, spolno, etnično, versko, politično nestrpnost ali nestrpnost glede spolne usmerjenosti", med tem ko je ustaljena nomotehnična in ustavnoskladna praksa takšna, da se ta krog pušča vsaj nekoliko bolj odprt (denimo z navedbo, da je prepovedano vzpodbujanje nestrpnosti tudi na podlagi "drugih" okoliščin). Okoliščine, na podlagi katerih je prepovedano javno vzpodbujanje ali razpihovanje sovraštva, nasilja ali nestrpnosti po KZ-1 so denimo: "narodnostna, rasna, verska ali etnična pripadnost, spol, barva kože, poreklo, premoženjsko stanje, izobrazba, družbeni položaj, politično ali drugo prepričanje, invalidnost, spolna usmerjenost ali katerakoli druga osebna okoliščina". Glede na navedeno, se besedilo člena dopolnjuje z navedbo drugih osebnih okoliščin tako, da npr. tudi invalidnost postaja ena izmed prepovedanih okoliščin.

K 2. členu

Predlog določb 2. člena, razen določb prvega odstavka, ki predstavljajo nomotehnično prilagoditev besedila in pretvorbo tolarjev v eure, sledi priporočilu Preiskovalne komisije Državnega zbora, pri čemer se seveda za prekršek z visoko denarno kaznijo kaznuje ekstremistična skupina oz. organizacija; ekstremistične skupine, ki jih omenjeno poročilo Preiskovalne komisije izpostavlja, so namreč največkrat organizirane kot nepridobitne organizacije - pravne osebe zasebnega prava. Vkolikor pa gre za ekstremistično skupino, ki ni formalno organizirana oziroma nima statusnopravne oblike, pa se posamezniki iz te skupine kaznujejo z večjo globo kot storilci tega prekrška, ki slednje kaznivo dejanje storijo kot nepovezani posamezniki oziroma tega dejanja ne zagrešijo kot del organiziranih aktivnosti ekstremistične skupine. Na ta način bi ekstremističnim skupinam onemogočili, da bi pod krinko delovanja neprofitnih organizacij izvajali svoje aktivnosti kot je npr. sovražni govor na njihovih uradnih spletnih straneh, profilih na

Facebooku ali pa javnih dogodkih, ki jih organizirajo, pa tudi aktivnosti ekstremističnih skupin, ki ststusno pravno niso organizirane oziroma so organizirane v neformalnih skupinah ipd.

K 3. členu

Ta člen določa vacatio legis.

IV. BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJATA IN DOPOLNJUJETA

2. člen (opredelitev izrazov)

Posamezni izrazi, uporabljeni v tem zakonu, imajo naslednji pomen:

1. javni red in mir pomeni stanje, v katerem je zagotovljeno neovirano izvrševanje pravic in dolžnosti po ustavi in zakonih;
2. javni kraj je vsak prostor, ki je brezpogojno ali pod določenimi pogoji dostopen vsakomur;
3. zasebni prostor je prostor, ki je v zasebni lasti ali posesti in je dostop vanj dovoljen le s soglasjem lastnika ali lastnice (v nadaljnjem besedilu: lastnik), posestnika ali posestnice (v nadaljnjem besedilu: posestnika), ali druge upravičene osebe;
4. pretep je medsebojno izmenjavanje udarcev, brc ali podobna uporaba fizične sile med dvema ali več osebami;
5. nedostojno vedenje je vedenje posameznika ali skupine, s katerim povzroči vznemirjenje ali razburjenje ali ogrožanje posameznika ali skupine ali kadar z žaljivimi besedami in dejanji škoduje ugledu posameznika ali skupine ali uradne osebe pri uradnem poslovanju.

20. člen (vzbujanje nestrpnosti)

Če so dejanja iz 6., 7., 12., 13. in 15. člena tega zakona storjena z namenom vzbujanja narodnostne, rasne, spolne, etnične, verske, politične nestrpnosti ali nestrpnosti glede spolne usmerjenosti, se storilec kaznuje z globo najmanj 200.000 tolarjev.